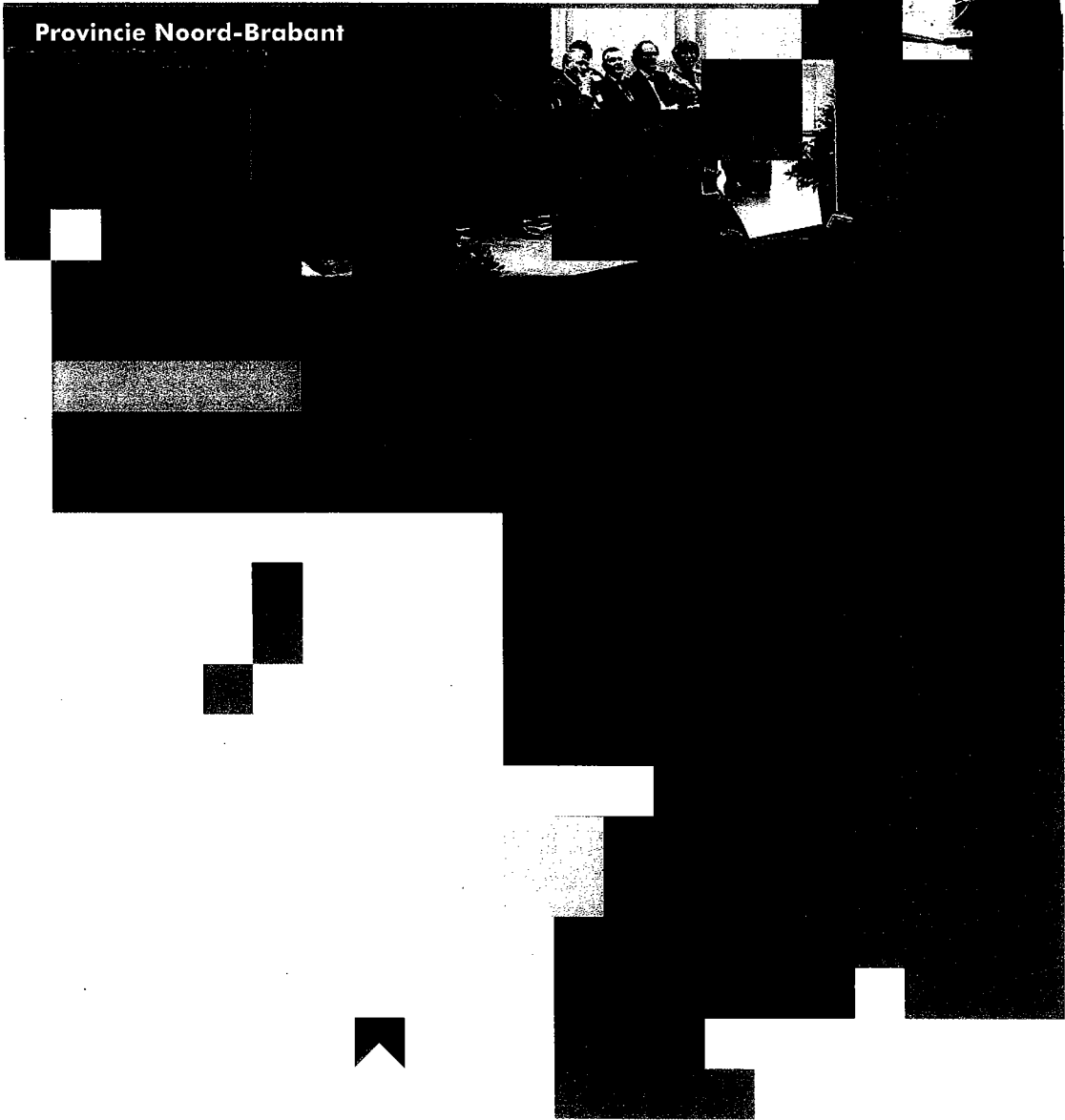

Weerbare overheid

Provincie Noord-Brabant

Weerbare overheid
conferentie

Woord vooraf

Een weerbare overheid

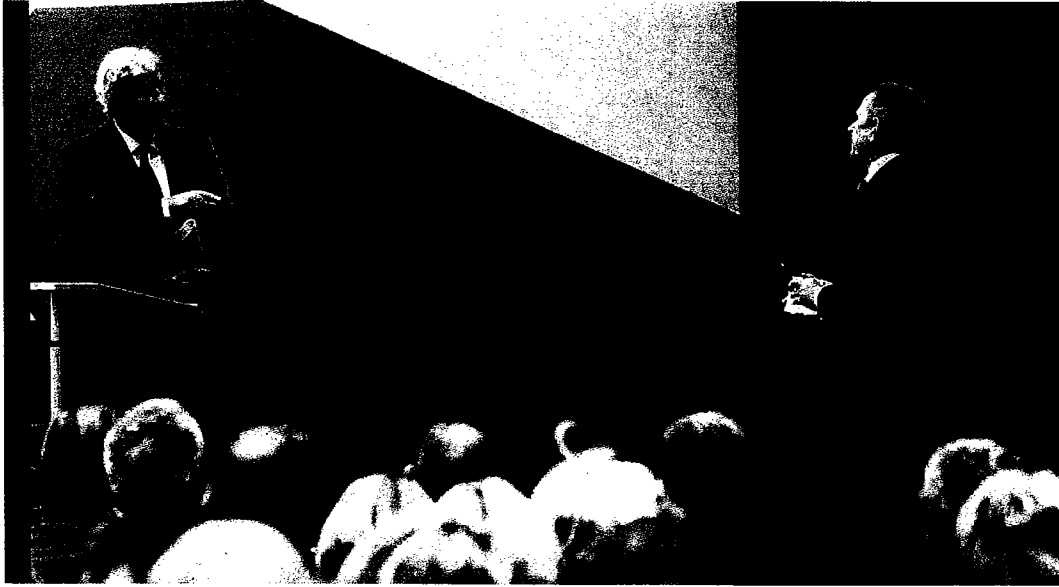
De recente aanslag op het gemeentehuis van Waalre, de maandenlange bedreiging van de burgemeester van Helmond, de poging tot brandstichting bij het gemeentehuis van Moerdijk, het zijn de trieste getuigen van geweld tegen de overheid. Het gevoel van onveiligheid wordt ook versterkt door de vele afrekeningen in het criminele circuit die ook in onze provincie zeer regelmatig de koppen van de kranten halen. Deze voorbeelden staan niet op zichzelf. Onderzoeken wijzen verontrustend in de richting van een vermenging van criminele circuits met soms als keurig bekend staande bedrijven en functionarissen in de 'bovenwereld'. Integriteit en weerbaarheid: het kan geen kwaad er eens expliciet aandacht voor te vragen. Ik hoop echt dat de aanslag in Waalre een keerpunt kan zijn.

Daarom een conferentie, waarvan een korte impressie hier voor U ligt. Onverschilligheid ten opzichte van deze fenomenen is geen optie: wil het vertrouwen van burgers in rechtsstaat en democratie in stand blijven, dan kan de overheid het zich niet permitteren weg te kijken. Ook is de tijd van onze tolerantie voor een naïeve en gefragmenteerde aanpak van de georganiseerde criminaliteit echt voorbij. Tegenover een georganiseerde criminaliteit kan niet een 'ongeorganiseerde overheid' staan. En dat is wel vaak het geval. De introductie van een taskforce in onze provincie heeft in korte tijd laten zien dat het ook anders kan. Samenwerken, informatie delen, heldere prioriteiten stellen en een slimme inzet: het is echt mogelijk wanneer bestuurders en professionals samen inzien dat de urgentie van dit vraagstuk vraagt om een vernieuwende aanpak. Belastingdienst, defensie, het openbaar ministerie, de koninklijke marechaussee, de nationale recherche, de politie, gemeenten en provincie die werk maken van een serieuze toepassing van de Wet Bibob: het zijn partijen die in onze provincie hebben laten zien dat wanneer je elkaars hulpbronnen en informatie wil delen, je de resultaten van je inzet kunt vermenigvuldigen. Het zijn ook partijen die laten zien dat het wat op simpele kengetallen aansturen van deze organisaties soms een sta-in-de-weg is van het ontwikkelen van echte professionaliteit en effectieve samenwerking. Het wordt tijd daar de wissels om te zetten. Want een verdere achterstand kunnen we ons niet permitteren. Burgers en bedrijven verwachten van de overheid een effectief en geloofwaardig optreden. Dat begint bij mensen die daartoe de ruimte krijgen. De conferentie beoogde dat te agenderen, te inspireren en te informeren. Hopelijk draagt dit boekje daartoe ook nog bij.

Ik wil U allen nogmaals danken voor uw aanwezigheid en betrokkenheid. Graag wil ik ook Christina Klumpenaar, medewerker bij het kabinet van de commissaris van de Koningin, danken voor de voorbereidingen voor deze dag. Die dank geldt ook alle sprekers, die in dit boekje nog aan het woord komen. Ook Jan Tromp wil ik danken voor zijn betrokkenheid bij het thema en het dagvoorzitterschap.

Wim van de Donk,
Commissaris van de Koningin in de provincie Noord-Brabant

Column

Intimiderende gemoedelijkheid

Het meest verraderlijke is nog dat het vanzelf gaat. Je hebt als wethouder Economische Zaken al snel de beste verstandhouding met het nieuw gevestigde advocatenkantoor. Ze hebben voor jou gekozen, zegt een van de partners, omdat de patriciërswooning van de Van der Swindens die generaties lang de ziel en de motor waren van het dorp, nu al zo lang leeg stond en daardoor zo indrukwekkend in vraagprijs was verlaagd dat ze als gerenommeerd kantoor wel dwaas zouden zijn nog langer in de stad te blijven. Met die nog altijd brutaal hoge huren. Met de chronische kwelling van het parkeerprobleem. Met dat straatvuil en al die andere uitingen van maatschappelijke onverschilligheid. Hier, in villa Buena Vista dat zo lang de trots was van jouw gemeente konden de mensen van het advocatenkantoor op niveau hun cliënten en andere relaties ontvangen. Parkeergelegenheid genoeg, want jij als snel bevriende wethouder zou wel geen bezwaar maken tegen de bestrating van dat stuk grasland achter de villa – vanaf de straat was het uit het zicht, het deed niemand. Wat leuk zou het zijn om als nieuw kantoor, als nieuwe gasten in jouw gemeente

de velden van hockeyclub Be Swift met nieuw kunstgras te beleggen. Met zo'n bericht kon je als wethouder van Economische Zaken nog eens thuis komen in het college. Toch? En by the way, die dakkapellen op de villa, die gaan eraf. Die staan de moderne tijd van zonnepanelen letterlijk in de weg. Hoeft geen betoog. Toch?

Gijzelen

Voordat je het weet heb je je laten gijzelen als bestuurder. Van omkoping in de klassieke zin van het woord is in de verste verten geen sprake, althans in dit stadium nog niet. Van ernstige delicten kun je evenmin spreken. Het is klein bier. En er staat veel tegenover. Een advocatenkantoor van naam en faam in de wijde omgeving dat jouw gemeente hernieuwde allure verschaft. Wie weet wat voor aantrekkingskracht het in de nabije toekomst nog zal uitoefenen op andere dienstverleners?

Hoe het verhaal verder gaat kunnen we overlaten aan ieders verbeelding. Je hoeft geen fantast te zijn om te vermoeden dat dit nog maar het eerste hoofdstuk is.

Achterdeur

De burgemeester van Amsterdam voert een beleid van zero tolerance. Het heeft de charme van de eendimensionale helderheid, het kent het ongemak van de tot papieren regelgeving gereduceerde sociaal-economische werkelijkheid. Als bestuurder van de Grossstadt kun je je zo'n opstelling permitteren. Je staat op comfortabele afstand. Maar hoe houdt je schone handen in een kleine gemeente waar de achterdeur van de huizen altijd openstaat, waar men met elkaar een praatje maakt op straat, waar dienst en wederdienst tot gekoesterde, aloude verworvenheden behoren? En waar bestuurders veelal op persoonlijke titel worden gekozen – en herkozen.

Het is dan ongelofelijk moeilijk bestuurlijk een rechte rug te houden, ook als de sfeer van gemoedelijkheid (nog) niet is omgeslagen in regelrechte intimidatie omdat jij als bestuurder het waagt nee te verkopen. Daar is persoonlijke moed voor nodig, maar behoort lef ook al tot de functie-eisen van een lokaal bestuurder? Er is overtuigingskracht nodig, maar vaak genoeg is overtuigingskracht op zichzelf niet voldoende.

Veenbrand

Toch is het van groot belang dat de overheid waakt over de goede zeden in het publieke domein. De vraag wie het wel doet als de overheid het niet doet, is meer dan gerechtvaardigd. Het lijkt erop dat een veenbrand woedt direct onder de oppervlakte. Vermoedelijk kennen we maar een fractie van wat zich afspeelt. Zo nu en dan worden de uitwassen zichtbaar – een burgemeester die moet onderduiken, een raadhuis dat in vlammen opgaat.

Wie het zover niet wil laten komen, moet zich realiseren dat elke woekering een kiem heeft. Ooit is het onschuldig begonnen, in een sfeer van leven en laten leven, in een cultuur van geen zout leggen op slakken. In bewustwording ligt het begin van het antwoord. Het is nog lang niet het hele verhaal. Maar bestuurders die een alertheid ontwikkelen voor de verraderlijkheid van de kwestie, die zich realiseren dat je in het pak genaaid bent voordat je het weet, die bestuurders mogen hopen dat ze overeind blijven. Moreel, mentaal. En politiek? Ach, politiek is heel het leven niet.

Jan Tromp

Eberhard van der Laan, burgemeester van Amsterdam

De overheid is aan zet

Zeshonderd draaideurcriminelen bleken in Amsterdam verantwoordelijk voor zo'n 15.000 misdrijven in vijf jaar tijd. Reden voor burgemeester Eberhard van der Laan om juist deze groep aan te pakken. "Dat kan alleen door instanties beter te laten samenwerken. En daarbij is de overheid aan zet."

Toen Eberhard van der Laan in 2010 aantrad als burgemeester, trof hij op het eerste gezicht een goede situatie aan. De criminaliteit liep terug. Toch waren er al donkere wolken aan de horizon. Jonge criminelen bleken steeds meer te beschikken over wapens. Hierdoor liepen overvallen vaker uit de hand. De moord op een juwelier was voor Van der Laan het keerpunt. "Ik hoorde dat er wel een vermoeden was wie de daders waren. Maar dat er simpelweg geen capaciteit was om het bewijs rond te krijgen."

Focus op de top 600

Samen met hoofdcommissaris Bernard Welten sprak Van der Laan af om 200 rechercheurs vrij te maken voor de aanpak van veelplegers. Bovendien maakte de politie een top 600. Een lijst van 600 Amsterdamse criminelen die vaak met de politie in aanraking komen. Op initiatief van Van der Laan proberen 35 instanties de voornamelijk jonge mannen op het rechte pad te krijgen. Inmiddels zitten 181 leden van de top 600 vast. Volgens Van der Laan heeft zijn aanpak effect. “Het aantal overvallen daalde in anderhalf jaar tijd met 32 procent.”

Een kernrol voor de GGD

Hoe gaat Amsterdam te werk? “Van ieder lid van de top 600 maken we een basisdossier. Hierdoor werken instanties minder langs elkaar heen. Het helpt ook in het rechtsproces. Stelt een advocaat dat een jongen zijn leven wil beteren en weer naar school wil gaan? Dan kunnen wij bewijzen dat hij dat al vele malen eerder heeft gezegd, maar nooit heeft gedaan.” De Amsterdamse GGD speelt volgens Van der Laan een kernrol in het hele programma. “Zij screenen de jongens om te weten wat voor vlees we in de kuip hebben. Voorheen kwam die screening niet tot stand. Als ze werden opgepakt, konden ze overal in het land terecht komen. Onze psychiaters hadden geen tijd om ze daar te bezoeken. Nu hebben we 120 plekken in de Bijlmerbajes voor deze groep. Onze psychiaters lopen er in en uit. Hierdoor kunnen we individueel maatwerk leveren.”

Verloren terrein terugwinnen

“In Amsterdam zaten we in een diep moeras,” vertelt Van der Laan. “Hulpverleners waren aan het dweilen met de kraan open. Nu proberen we deze groep weer in hun kracht te zetten. Instanties

zijn het leuk gaan vinden om samen te werken, juist omdat ze resultaat zien. Natuurlijk zijn er ook andere geluiden. De focus op deze groep betekent ook dat je andere dingen niet doet. Jongerenwerkers vragen zich soms af of er nu minder aandacht is voor de groep jongeren die niet crimineel is. Helaas is het antwoord daarop ja. We moeten eerst het verloren terrein terugwinnen. Dat is niet bevredigend, maar wel het enige eerlijke antwoord.”

Aan de slag met de broertjes

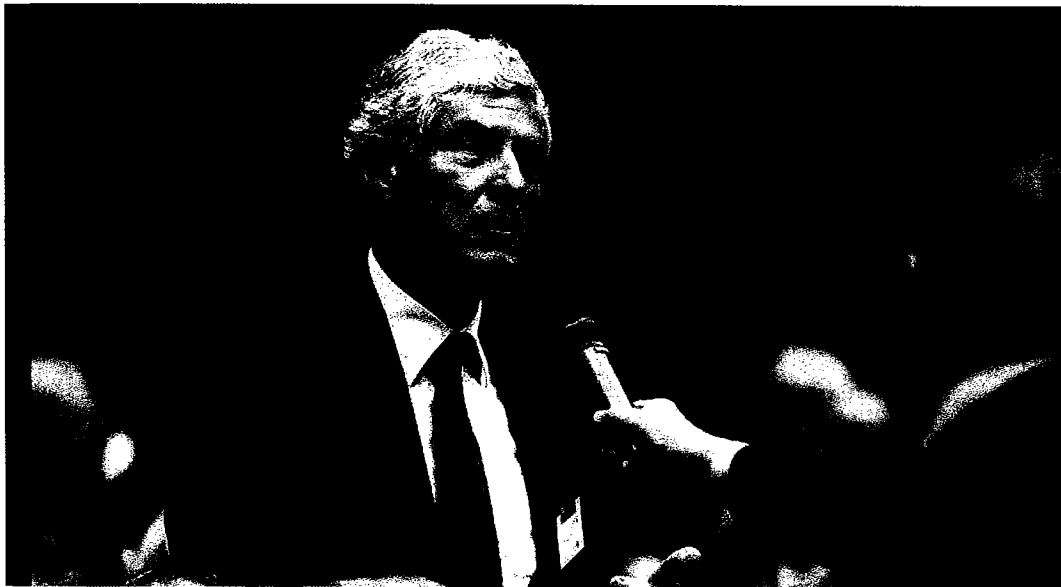
“De combinatie straf-zorg werkt,” concludeert Van der Laan. “We werken beter samen met de rechterlijke macht. Uiteraard bemoeien wij ons niet met de hoogte van straffen. Wel maakten we afspraken over de doorlooptijd van juridische procedures. Die zijn inmiddels een stuk korter. Ook zijn we met de gezinnen van een deel van de top 600 leden aan de slag gegaan. We focussen ons daarbij op de jongere broertjes van twaalf jaar of jonger. Ook hier zien we resultaat en daar word ik het meest blij van. De broertjes komen nog maar nauwelijks in contact met de politie. Preventie werkt en dat moeten we niet vergeten. De jongens die nu bij de top 600 zitten, zijn vaak wel op hun vierde met een taal- en ontwikkelingsachterstand naar school gestuurd. Ze hebben eigenlijk niet de kans gekregen om een succes te worden op school en zijn daarom de straat op gegaan.”

Weerbare overheid

Focus en monitoren. Daar draait het volgens Van der Laan allemaal om. “Het mag niet zo zijn dat iemand moet verhuizen omdat hij getreiterd wordt. Ook als er strafrechtelijk niets gedaan kan worden, is de overheid aan zet. Een goede registratie en duiding is belangrijk. Als iemands auto drie keer in korte tijd wordt bekrast, is er iets aan de hand. Dan moeten we ingrijpen.

Laten zien dat wij geen weerloze, maar een weerbare overheid zijn. Natuurlijk moeten we binnen de grenzen opereren. De privacywetgeving kan daarvoor een belemmering zijn. Privacy is in dit land een mantra geworden en daarmee schieten we in onze eigen voet. Als we dit nu niet te lijf gaan, verliezen we draagkracht en steun van onze inwoners. Zwichten is geen alternatief. Dat heeft niets met stoer zijn te maken. We zijn de naïviteit voorbij.”

Henri de Wijkerslooth, burgemeester van Waalre

**Jouke de Jong, chef Zware Criminaliteit, politie
Amsterdam-Amstelland**

Het visje dat de andere kant op zwemt

“Bij bestrijden van criminaliteit lopen we vaak achter de feiten aan,” geeft Jouke de Jong, hoofd afdeling Zware Criminaliteit bij de politie Amsterdam toe. “Maar ontspan. Niets in deze wereld is onder controle. Leg daarom de nadruk niet op beheersing, maar op beïnvloeding. Want mensen maken het verschil.”

“Bij de politie zijn we gewend om in spierballentaal te praten: bestrijden, overheersen en aanpakken. Maar daar tegenover staat dat maar zes procent van alle aangiftes uitmondt in een straf. We zitten dus op een doodlopende weg,” concludeert De Jong. “Opsporing alleen is niet voldoende om Nederland veiliger te maken. Daarom bedachten wij de VDV-methode. Het is een aanvalsplan voor een effectievere aanpak van misdaad.”

Alles draait om geld verdienen

Er is veel mis in de huidige maatschappij volgens De Jong. “We vinden alles maar goed. Alles draait om geld verdienen. Normen en waarden staan steeds meer op de achtergrond. Neem de winkelier die aan een 17-jarig jochie met een scooter een jas van 1.200 euro verkoopt. Die moet toch weten dat er iets niet klopt. Of het reisbureau waar een dure reis contant wordt afgerekend. Je kunt dat geld aannemen, maar je weet dat er waarschijnlijk iets mee is. Daarom zijn wij afspraken gaan maken. Zo heeft een autoverhuurbedrijf een convenant ondertekend waarin staat dat ze geen zaken meer doen met criminelen. Natuurlijk is het lastig voor een ondernemer om een klant te weigeren. Zeker in tijden van crisis. Maar het gaat om integriteit.”

Vergeet afvinklijstjes

Rechercheurs zitten volgens De Jong nog teveel achter de computer. “Wij hijsen ze weer in uniform. Vergeet afvinklijstjes en protocollen en leer weer te luisteren naar professionals in het veld.” Collega Weert Schenk, adviseur bij de nationale recherche, beaamt dat. “Mensen in het veld weten soms meer dan de politie. Ga eens praten met een directeur van een vervoersbedrijf. Die kennen het wereldje. Zij weten dat een collega wel erg veel geld verdient met maar een paar ritjes per week. Het is zaak om die informatie naar boven te krijgen.”

Lijstjes en regels

Ook de overheid werkt volgens De Jong teveel met lijstjes en regeltjes. “Ambtenaren staan in de rij voor het vliegtuig naar Bonaire om ze daar te vertellen hoe ze de gemeente moeten inrichten. Maar ze zijn niet in staat om langs het woonwagencamp twee straten verderop te fietsen om te vragen hoe het daar gaat. Ga

gewoon in gesprek, achter alle ellende zit een verhaal. Natuurlijk is er geen pasklare oplossing.”

Het visje

De Jong raadt overheden aan om op zoek te gaan naar mensen met passie voor hun vak die tegen de stroom in durven te gaan. “Praat met ze en leer van ze. Beperk ze niet met regels en protocollen. Want juist het visje dat de andere kant op zwemt is de leider van de toekomst.”

Gerrit van der Burg, hoofdofficier van Justitie Landelijk Parket (R), Bart Nieuwenhuizen, hoofdofficier van Justitie in 's-Hertogenbosch (L)

Een gezamenlijke buikpijn

Niet alleen maar verdachten vervolgen, maar misdaad bestrijden met bestuur en de Belastingdienst. Dat is de nieuwe ambitie van het Openbaar Ministerie. Gerrit van der Burg, Landelijk hoofdofficier van Justitie en Bart Nieuwenhuizen, hoofdofficier in 's-Hertogenbosch, over privacywetgeving en ondermijnende criminaliteit.

“Criminelen hebben twee motieven. Geld verdienen en onzichtbaar blijven,” vertelt Van der Burg. “Hun identiteit, handelswaar en vermogen, alles willen ze zoveel mogelijk afschermen. Daarbij maken ze gebruik van dezelfde diensten als de gewone burger. Van het openbaar bestuur, maar ook van het bedrijfsleven. Op het moment dat je als makelaar of reisbureau contant geld aanneemt van een crimineel ben je kwetsbaar. De tweede keer kun je namelijk geen nee meer zeggen.”

Ondermijnende criminaliteit

Van der Burg en Nieuwenhuizen spreken van ondermijnende criminaliteit en niet van georganiseerde misdaad. “Criminelen maken gebruik van onze infrastructuur en dat ondermijnt de maatschappij,” legt Van der Burg uit. “Bovendien is er geen sprake van een georganiseerde structuur. Het zijn netwerken die in wisselende samenstelling strafbare feiten plegen.”

Allergisch voor bekendheid

Criminelen zijn allergisch voor bekendheid en dat biedt mogelijkheden, volgens het tweetal. “We moeten er samen voor zorgen dat criminelen zich onveilig gaan voelen. Dat kan alleen als gemeenten, de Belastingdienst en Justitie meer samenwerken. De basis van die samenwerking? Dat is de gezamenlijke buikpijn over datgene wat er op dit moment in Brabant aan de hand is. Dat geldt ook voor burgers. Iedereen heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid en deze moet weer zwaarder gaan wegen dan economische belangen.”

Privacywet als belemmering

Volgens Nieuwenhuizen wordt de samenwerking wel belemmerd door de huidige privacywetgeving. “De woorden ‘in het belang van het onderzoek kan ik geen mededelingen doen’ gebruik ik vaak tegen de pers. Maar ook tegen burgemeesters. Terwijl ik bij hen best open kaart wil spelen. Maar dat mag niet. Wij zouden veel meer informatie met het openbaar bestuur moeten kunnen delen. Daarvoor is een wetwijziging hard nodig.”

Interventieteams

Nieuwenhuizen pleit ook voor het instellen van speciale interventieteams om problemen bij bijvoorbeeld woonwagenkampen aan te pakken. “De interventieteams kunnen niet alleen handhaven, maar ook controleren. Zie het als een Keuringsdienst van Waren. Je komt langs, ziet dat er iets niet klopt, maar geeft vervolgens de burger wel de kans om dit op te lossen. De dialoog is belangrijk. Interventieteams waarin gemeenten, Justitie en de Belastingdienst samenwerken kunnen ook kleinere gemeenten helpen. Die zijn nu vaak niet in staat om criminaliteit structureel aan te pakken.”

Uitzondering

Privacywetgeving is zeker nodig, concludeert het tweetal. “Het recht op privacy is een groot goed en we moeten er zuinig op zijn,” aldus Van der Burg. “Maar voor criminelen maak ik graag een uitzondering.”

Michiel van der Laan, Commandant Landmachtbrigade Oirschot

'Gebruik de slagkracht van Defensie!'

De rol van Defensie in de bestrijding van criminaliteit wordt steeds belangrijker. Dat concludeert Michiel van der Laan, Commandant Landmachtbrigade Oirschot. "Maar het is wel belangrijk dat we vroeg in het proces betrokken worden. Nu gebeurt dat soms nog te laat. Dan moet ik bij wijze van spreken honderd mensen sturen om naar een sleutel te zoeken, terwijl wij ook voor een nieuw slot hadden kunnen zorgen."

Steeds vaker roept de overheid de hulp van Defensie in. Zelf zit Van der Laan ook regelmatig met burgemeesters aan tafel. "Mijn boodschap is dan altijd: formuleer duidelijk welk effect je wilt bereiken. Laat ons vanaf het begin meedenken. We zijn goed in het verzamelen en analyseren van informatie. Dat doen we namelijk ook als we in Afghanistan of Irak zijn. Daarnaast beschikken we ook nog eens over capaciteit. Als er een organisatie is die heel snel, heel veel capabele mensen bijeen kan brengen, dan is het wel defensie. Maak daar gebruik van!"

Reimer Veldhuis, advocaat bij Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn

'Maak van uw gemeente geen Italië'

"Ik weet niet of gemeenten de Wet Bibob voldoende gebruiken. Wat ik wel weet, is dat ze deze wet beter kunnen gebruiken." Advocaat Reimer Veldhuis is specialist op het gebied van de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob). Deze wet helpt het openbaar bestuur om de integriteit te toetsen van houders of aanvragers van vergunningen en subsidies, en bij aanbestedingen.

"De onderwereld versmelt steeds duidelijker met de bovenwereld. Het illegale en legale zakenleven vindt elkaar steeds gemakkelijker. Dat is een probleem," start Veldhuis zijn betoog. "De Wet Bibob helpt overheden om daartegen op te treden. Het is een belangrijk instrument. Want criminelen hebben de overheid nodig voor vergunningen en subsidies. Met de Wet Bibob kunnen subsidies en vergunningen worden geweigerd of ingetrokken. Bestaat er een vermoeden dat er iets niet klopt? Dan kan de overheid ingrijpen."

Wees kritisch

Maar wanneer is wantrouwen op zijn plaats? Veldhuis komt veel situaties tegen in zijn praktijk. “Kort samengevat moet je bij een aanvraag op drie dingen letten,” vertelt hij. “Allereerst op de financiering. Is er sprake van heel veel omzet terwijl er weinig klandizie is? Klopt de omzet met de kosten van het pand? Ook de bedrijfsstructuur is belangrijk. Zijn er buitenlandse rechtspersonen? Soms is er sprake van een kerstboom van vennootschappen. Als laatste zijn ook de persoonlijke omstandigheden van de aanvrager belangrijk. Is de aanvrager die een horecaonderneming begint onervaren? Dat zou kunnen wijzen op een stromanconstructie. Wat je ook veel ziet is dat de adviseur, vriend of kennis van de aanvrager de leiding neemt tijdens een gesprek. Ook dat is verdacht. Wees dus altijd kritisch.”

Wie trekt aan de touwtjes

Veldhuis illustreert zijn verhaal met een voorbeeld uit Eindhoven. Daar werd de vergunning van een exploitant van een horecazaak geweigerd vanwege illegale activiteiten. Zijn broer nam de zaak over, maar achter de schermen bleef de vorige eigenaar aan de touwtjes trekken. Na een tip van de Officier van Justitie vroeg de burgemeester een advies aan bij het Landelijk Bureau Bibob (LBB). Samen met andere instanties zocht het LBB uit hoe de vork in de steel zat. Het LBB schreef een advies met daarin de conclusies. De oude eigenaar bleek inderdaad nog feitelijk de leiding te hebben over de zaak. Daarmee kon de gemeente Eindhoven aan de slag.

Aanvullend advies

“De kracht van de Wet Bibob is dat er niet alleen wordt gekeken naar de aanvrager,” vertelt Veldhuis. “Het gaat ook om personen die erachter staan. Met wie werkt de eigenaar samen? Wie

financiert de boel? Er hoeft zelfs geen veroordeling te zijn. Een ernstig vermoeden is al voldoende.” Het bureau LBB vergaart de informatie onder meer bij de Belastingdienst, het Openbaar Ministerie en de politie. Dat werkt. Dat blijkt ook uit het feit dat de rechter nog nooit heeft gezegd dat er ten onrechte een Bibob-advies is gevraagd. Maar het is wel belangrijk dat overheden goed naar de adviezen van het LBB kijken. Blijven er vragen openstaan? Is er een vermoeden dat er iets in het advies feitelijk onjuist is? Kaart dat dan direct aan. Want anders gaat het fout bij de rechter. Overheden krijgen dan alsnog een aanvullend advies.”

Behapbaar

Doordat het LBB veel werk uit handen neemt, is de procedure ook voor kleinere gemeenten behapbaar. “Wel is een goed Bibob-beleid noodzakelijk”, vertelt Veldhuis. “Hierin geven overheden precies aan in welke gevallen ze de Wet Bibob toepassen. Bijvoorbeeld alleen bij bouwvergunningen boven een bepaald bedrag of bij alle prostitutie-inrichtingen of alleen voor een bepaalde wijk. Hierdoor kunnen ze de Wet Bibob heel gericht inzetten.”

Uitbreiding Bibob

De Wet Bibob wordt binnenkort uitgebreid. Ook vastgoedtransacties waarbij de overheid betrokken is als civiele partij, vallen straks onder de wet. Ook het exploiteren van speelautomaten en headshops, het importeren van vuurwerk en het organiseren van lokaal vergunningplichtige vechtsportgala's vallen straks onder de reikwijdte van de Wet Bibob. Een aantal andere verbeteringen en aanpassingen moet de toepassing van de Wet Bibob voor gemeenten makkelijker maken. Zo krijgt het bestuursorgaan voor het eigen Bibob-onderzoek rechtstreeks toegang tot justitiële en strafvorderlijke gegevens. Ook kunnen overheden bij het LBB

opvragen of er al eerder een Bibob-onderzoek is ingesteld naar de aanvrager of het bedrijf.

Geen Italië

Kortom, de Wet Bibob voorkomt dat de overheid ongewild criminaliteit ondersteunt en dat de bovenwereld en onderwereld met elkaar vermengen. “Het is een zeer belangrijk wapen in de strijd tegen georganiseerde en ondermijnende criminaliteit”, sluit Veldhuis zijn betoog af. “Want het moet hier geen Italië worden.”

1 | Bibob-instrumentarium

- Artikel 3 Wet Bibob: beschikking weigeren of intrekken ingeval van ernstig gevaar op misbruik voor criminele activiteiten.
- Aannemelijk dat strafbare feiten zijn gepleegd en (ernstig) vermoeden dat betrokkene daarmee in relatie staat.
- Niet alleen direct betrokkene onder de loep, maar ook zijn zakelijke omgeving.
- Advies van Bureau Bibob op basis van allerlei bronnen, waaronder vertrouwelijke en/of zachte politieke, justitiële en fiscale informatie.
- Strikt geheimhoudingsregime (artikel 28 Wet Bibob).

In welke gevallen?

Aanbestedingen, vergunningen, subsidies en ontheffingen

In welke sectoren?

- Bouw, ICT en milieu
- Horeca, seksinrichtingen, coffeeshops
- Speelautomatenhallen en (vechtsport)evenementen

In de praktijk: criminaliteit op allerlei niveau's

Achterdam, Alkmaar

Zware criminaliteit

De burgemeester van Alkmaar mocht de exploitatievergunning voor 92 prostitueramen op de Achterdam in Alkmaar weigeren omdat de burgemeester op basis van het Bibob-advies voldoende aannemelijk mocht achten dat de verschillende panden aan de Achterdam zijn gekocht met crimineel geld, afkomstig van Willem Holleeder en Cor van Hout en dat de exploitant van de prostitueramen in een zakelijk samenwerkingsverband stond met de eigenaren van de panden (ABRvS 20 juli 2011, LJN: BR2279).

Criminaliteit op kleinere schaal

De burgemeester van Eindhoven mocht een exploitatievergunning intrekken onder meer omdat de exploitant zich bij herhaling schuldig had gemaakt aan overtreding van de wet arbeid vreemdelingen (Rb. 's-Hertogenbosch, 9 juli 2012, LJN: BX 0746).

2 | Wetsvoorstel wijziging wet Bibob: uitbreidingen

- Vastgoedtransacties, waarbij de overheid betrokken is als civiele partij worden ook onder de werking van de Wet Bibob gebracht. Rechtsbescherming bij de civiele rechter.
- Verder:
 - Exploitatievergunning kansspelautomaten
 - Importvergunning vuurwerk
 - Activiteiten (opslaan autobanden, demonteren autowrakken, recyclen metaal en opbulken grond) waar op grond van de Wabo geen vergunning meer nodig was, nu beperkte omgevingsvergunning: alleen Bibob-toets.
 - Alle gemeentelijke vergunningen en ontheffingen (alle sectoren)
 - Kamerverhuur

Na advies Raad van State is geschrapd uit het wetsvoorstel:

- Sluitingsbevoegdheid burgemeester om op te treden tegen malafide activiteiten in niet-vergunningplichtige branches, zoals belwinkels, avondkappers en massagesalons.

Kamerstukken II 2010/2011, 32 676, ingediend bij de Eerste Kamer op 20 maart 2012.

3 | Wetsvoorstel wijziging wet Bibob: aanpassingen

- Meer mogelijkheden voor eigen onderzoek
- Toetsingsgronden wet Bibob
 - Onder 'strafbaar feit' in de zin van de artikelen 3 en 9 Wet Bibob vallen straks ook overtreding gesanctioneerd met bestuurlijke boete.
 - Ook zakelijk samenwerkingsverband uit het verleden meewegen.
- Verbetering rechtsbescherming
 - Betrokkene krijgt afschrift van het Bibob-advies (derden niet).
 - Bibob-advies mag worden verstrekt aan een externe bezwaaradviescommissie.
- Adviestermijn
 - Van vier naar acht weken met een verlengingsmogelijkheid van vier weken.
 - Termijn wordt opgeschort als het Bureau Bibob zich rechtstreeks tot de betrokkene wendt met een verzoek om nadere gegevens.
- Tipfunctie OM
 - Bureau Bibob kan de officier van justitie niet alleen tippen als sprake is van een ernstig gevaar, maar ook als de aanvrager zich terugtrekt of ingeval van geen of een mindere mate van gevaar.
- Instellen kwaliteitscommissie
 - Onder gezag directeur Bureau Bibob.
 - Geen aanvullende rechtsbescherming, wel extra waarborg zorgvuldigheid advies.

4 | Inzoomen: eigen onderzoek bestuursorganen

Verbeterde informatiepositie bestuursorganen

- Regionale informatie en expertisecentra (RIEC's) krijgen toegang tot Bibob-advies. RIEC's kunnen zo in concrete gevallen ondersteuning bieden.
- Bibob-advies mag worden gedeeld met andere leden van de driehoek: Officier van Justitie en Korpschef t.b.v. motivering besluit.
- Bestuursorganen krijgen voor eigen Bibob-onderzoek rechtstreeks toegang tot justitiële en strafvorderlijke gegevens (art. 39 WJSG jo art. 13 BJSJG).
- Bestuursorganen kunnen voor hun eigen onderzoek in een concreet geval het handelsregister op naam van een natuurlijke persoon bevragen.
- Het Bureau Bibob is bevoegd een bestuursorgaan desgevraagd te berichten of recent een advies over een persoon is uitgebracht, in welk verband daarom werd gevraagd en de mate van gevaar die in het advies is vastgesteld.

Wat betekent de verbeterde informatiepositie voor bestuursorganen in de praktijk?

- Verplicht of bevoegd tot uitvoeriger eigen onderzoek?
- Minder adviezen, sneller beslissen?
- Zonder advies, meer risico bij rechter?

Van signaal naar gezamenlijke aanpak: het Regionaal Informatie en Expertise Centrum helpt

Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Zuid-West Nederland (RIEC ZWN) en Oost-Brabant (RIEC OB) ondersteunen en helpen overheden bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit.

In 2012 kreeg het RIEC meer dan 100 Bibob-ondersteuningsverzoeken voor de gemeenten en provincies. In meer dan een derde van de gevallen bleek het foute boel en leidde deze alertheid tot het niet verlenen of intrekken van vergunningen. Ook het aantal aangeboden integrale cases is dit jaar de 100 zaken inmiddels gepasseerd. Het gaat daarbij met name over mensenhandel, drugscriminaliteit en het witwassen van crimineel vermogen door vastgoed en ondernemingen.

Stap 1: Signalen leren herkennen

Het RIEC helpt gemeenten bij het leren herkennen van signalen van georganiseerde criminaliteit en het verwerken en duiden van relevante informatie.

Stap 2: Casus concreet maken

Bij voldoende concrete informatie over activiteiten van georganiseerde criminaliteit helpt het RIEC de gemeenten om de juiste veiligheidspartners bij de aanpak te betrekken. Elke twee weken worden nieuwe signalen met de partners besproken op interventiemogelijkheden.

Stap 3: Advies van partners bij interventie

Na een analyse van het RIEC wordt samen met de convenant-partners een interventievoorstel gemaakt. Daarbij staat het te bereiken effect centraal. Niet bij alle cases is een integrale aanpak vereist. Bijvoorbeeld bij toetsing van vergunningaanvragen op basis van de Drank- en horecawet of de Wet Bibob. Ook in die gevallen kan de gemeente een beroep doen op de expertise van het RIEC.

Stap 4: Integrale aanpak

De integrale stuurploeg met leden van de gemeente, het Openbaar Ministerie, opsporingsdiensten en de belastingdienst maakt de keuze voor een integrale aanpak. Zij weegt het advies, prioriteert, stelt uitvoeringscapaciteit beschikbaar en controleert voortgang en resultaten.

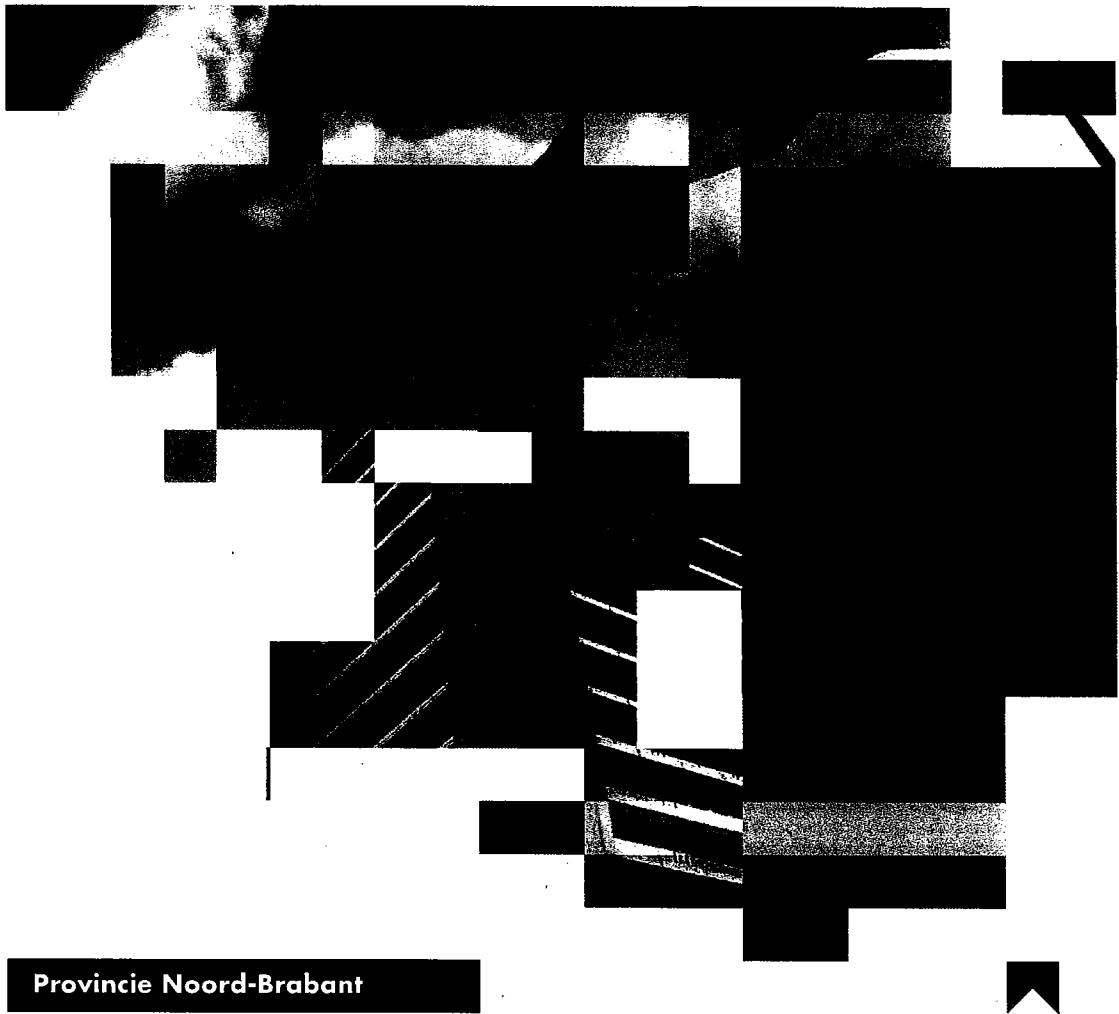
Stap 5: Operationele uitvoering

Het dossier wordt overgedragen aan de operationele diensten. Het RIEC verzorgt de vakinhoudelijke begeleiding en coacht de gemeenten bij de uitvoering van project of casus.

rieczwn.secretariaat@mw-brabant.politie.nl

of

telefoon: (0162) 32 80 80

Provincie Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
info@brabant.nl
www.brabant.nl